

Naturvernforbundet i Grenland (NVG)- og kunstgressbaner.

Innledning.

Det er bred folkelig og politisk enighet om at idretten har en stor og positiv betydning for barn- og ungdoms` oppvekst. Dagens mange presseoppslag, beskriver at stadig flere, og stadig yngre barn- og ungdom, blir rekruttert til kriminell virksomhet. Dette bekrefter på en brutal måte, at barn- og unge må ha tilgang til, og ledes inn på, sunne- og oppbyggelige interesser og aktiviteter.

Det er en innebygget drivkraft hos alle unge, og mange voksne, om å hevde seg i det miljøet man har tilknytning til. Norges mange ideelle organisasjoner og idrettslag spiller således en viktig rolle i å lede våre barn- og unge i en sunn- og riktig retning.

Det har vært en rivende utvikling.

Frem til 1977 var fotball i Norge forbeholdt sommersesongen. Da kunstgressbaner ble introdusert, for snart femti år siden, ble fotballen raskt en helårsidrett. Norske myndigheter så positivt på denne utviklinga, og oppfordret kommuner- og idrettslag til satsing. Kommuner, samt små- og store idrettslag, tok utfordringa.

Dette ble fotballens samfunnsoppdrag.

Dette ble også de enkelte klubbenes kamp om å holde på medlemsmassen.

Pr. i dag regnes det å være over 2000 kunstgressbaner i Norge.

I starten av denne utviklinga var det svært liten fokus på miljøkonsekvensene

- ✓ Fotballklubber med vinteroppvarmede kunstgressbaner og gummigranulat.
- ✓ Hoppklubber med sommerdrevene plastbakker, og hopp- og alpinanlegg med snøkanoner.

Denne utviklinga gikk altfor fort, og var helt uten miljøfaglig kontroll. Idretten ble nå raskt kraftkrevende, forurensende- og veldig kostbar.

Stadig økende miljøfokus.

Etter hvert som forurensingen fra kunstgressbanene ble stadig mer synlig, og miljøfokuset i samfunnet vokste, kom miljødirektoratet med lover- og retningslinjer til eiere og drivere av kunstgressanlegg. EU forlangte også et strengere regelverk for kunstgressanlegg, men et strengere regelverket ville kreve mye- av mange.

Det miljøfaglige og det idrettspolitiske miljøet, hadde sovet i timen, - og da de ble vekket, satt de enkelte fotballklubbene igjen med oppvaska. Om miljømyndighetene, og NFF, hadde "*vært på banen*" fra starten av kunstgressgaloppen, kunne dette miljøproblemet vært betydelig mindre.

For det er dessverre en sørgelig kjensgjerning:

NVG har i noen år, fotodokumentert granulathåndteringa ved mange kunstgressanlegg i Telemark fotballkrets, og avdekket at forvaltninga har vært svært dårlig.

Miljømyndighetene hadde overlatt drifta til amatører, og kontrollen har i hovedsak vært basert på spørreskjema- og "selvangivelser". Forvaltningen av utrangerte kunstgressbaner, ble etter hvert så dårlig handtert, at tidligere kulturminister Trine Skei Grande vurderte å kutte den økonomiske støtten til kommuner og klubber som ville anlegge nye kunstgressbaner.

Den overordna styringa hadde vært like dårlig som på KNM Helge Ingstad.

Omstillingen kom i gang altfor sent.

Miljødirektoratet gav i 2017 konsulentfirma Rambøll oppdraget å gjennomføre en kartlegging av drift- og vedlikehold av kunstgressbaner i Norge. Rambølls` rapport ble basert på en kvantitativ spørreundersøkelse av personer med ansvar for drift- og vedlikehold av kunstgressbaner.

Denne undersøkelsen gav svært nedslående resultater:

- ✓ Over halvparten av de «ansvarlige», jobbet kun som frivillige i idrettslaga.
- ✓ Undersøkelsen viste at de spurte i denne undersøkelsen hadde svært dårlig, eller ingen kjennskap til gjeldende regelverk, eller om miljøkonsekvensene av mikroplast- og gummigranulat på avveie.
- ✓ Det ble videre avdekket at handteringen av gummigranulatet var svært kritikkverdig.
- ✓ 40 – 50% av de spurte mente at mangel på tid, penger, kunnskap, anleggets utforming- og fravær av regler var årsaken til den store granulatflukten.
- ✓ Ca. 43% av kunstgressanlegga var plassert i nærheten av sårbar resipient (bekk, elv, innsjø, kyst m.m.).

I 2022 fikk Statsforvalterne oppdrag fra Miljødirektoratet om å kontrollere kunstgressbaner med gummigranulat i Norge. Årsaken var erkjennelsen av at plast- og granulatflukt fra kunstgressbaner nå utgjorde det nest største landbaserte utslippsvolumet av mikroplast i Norge; - ca. 6000 tonn pr år.

(Norges største utslippsskilde, regnes å være veibasert.)

Hva gjør mikroplast til en stor og tikkende miljøbombe?

På verdensbasis blir det produsert over 300 millioner tonn plast årlig, og plastforurensning er blitt et av verdens raskeste voksende miljøproblem. Over 8 millioner tonn plastsøppel havner i verdenshavene hvert år, og det er estimert at over 80% av havoverflaten er forurenset med plastavfall

MARFO (*Senter for marin forsøpling*) har beregnet at Norges årlige utslipp av mikroplast, er ca. 19.000 tonn, hvorav ca halvparten havner i havet.

Hvem skal betale for oppryddinga, - og hvordan?

EU har vedtatt at salg- og bruk av gummigranulat skal forbys, med en overgangsperiode på åtte år. Omstillingsprosessen er i gang, og miljømyndighetene, har med sitt totalfravær, påført Norges breddeklubber et kjempeproblem som det haster med å utbedre.

Små og store fotballklubber mottar nå myndighetenes nye standardkrav for kunstgressbaner, og fotballklubber med engasjerte ledere ønsker å utvikle sine anlegg

miljøriktig- og fremtidsretta. Det er imidlertid helt urimelig at små klubber skal stå alene med den økonomiske baksmeden som en nødvendig omstilling vil medføre.

Breddeklubbene overlever i dag pga stor frivillighet, lokale sponsorer, støttespillere, og betydelig dugnadsarbeid. Flere idrettsklubber tilbyr gratis aktiviteter til de yngste. Slike tilbud kan bli redusert- eller fjerna om klubbene blir belasta med altfor høye omstillingskostnader.

NVG tror ikke at dette er myndighetenes mening??

Miljømyndighetene hadde fra starten av ikke gjort nok for å gi tilstrekkelig informasjon til driverne av kunstgressbanene. Frem til nylig, hadde da ikke klubb fotballen nok kunnskap om regler- og miljøkonsekvenser vedrørende drift- og handtering av kunstgressbaner. (Ref. Rambølls` rapport.)

Norske myndigheter **må** nå administrere, og bekoste størsteparten av denne omstillinga, slik at det ikke blir liggende igjen noen «glemte» miljøbomber under buskene!

Som et hastetiltak må kravene til å hindre granulatflukt håndheves. Minstekrava er gjengitt i forurensingsforskriftens§23A-4. Selv finansiering av disse tiltakene vil mange klubber ha behov for støtte til snarest.

NVG har hatt gleden av å møte lokale klubber i Grenland som satser sterkt på mer miljøriktige løsninger på sine anlegg. Ikke minst har vi blitt imponert over PORS sine planer om å bli et miljøfyrtårn for fotballen i vårt distrikt. Men dette koster, og det koster mye.

Miljømyndighetene kan ikke skyve hele dette ansvaret over på klubb fotballen.

Med hilsen

Naturvernforbundet i Grenland